

SLUTTRAPPORT DOKUMENTASJONSTEAM

28.08.2025

SAMMENDRAG

Dokumentasjonsteam var et treårig prosjekt (2022-2025) om registrering og digitalisering av museumsgjenstander på tvers av museene i Vestland. I løpet av 3 år ble det registrert 3602 gjenstander i Primus og publisert 2000 poster på DigitaltMuseum fordelt på samlingene til 16 museumsavdelinger og konsoliderte museer. Dette inkluderer 226 av 328 tradisjonsbåter som er registrert i Primus, hvorav 178 er publisert på DigitaltMuseum. Museene var godt fornøyde med samarbeidet med Dokumentasjonsteam og ser på det som et nyttig tilbud de ønsker å fortsette å benytte seg av.

Tale Annesdatter Aasheim

Samlingsforvalter/administrativ rådgiver
Bevaringstenestene, Museumssenteret i Hordaland

Innholdsfortegnelse

Prosjektbeskrivelse	2
Metode	5
Resultater.....	8
Diskusjon – Samarbeid med museene	11
Konklusjon	16
Referanser.....	18

Sluttrapport – Dokumentasjonsteam

Dokumentasjonsteam (DT) er et treårig prosjekt som startet i april 2022 og som var ferdig våren 2025. Det ble opprettet som et tiltak som skulle bidra til å aktivisere de forskjellige museene i Vestland i sitt arbeid med systematisk dokumentasjon av samlingene sine. DT besto av prosjektleder Tale Annesdatter Aasheim fra Bevaringstenestene, en avdeling ved Museumssenteret i Hordaland (MUHO).

Prosjektbeskrivelse

Med dokumentasjon menes samling av all informasjon tilknyttet en gjenstand. Det er alt som gjenstanden kan fortelle ut fra seg selv (beskrivelse, mål, farger, merker, materialer og teknikk), og om gjenstandens proveniens og historikk før inntak i en samling samt dens museumsliv. Med registrering og digitalisering menes å føre inn gjenstandens informasjon i et samlingsforvaltningssystem, som i dette tilfellet er Primus (styrt av KulturIT). Med digitalisering og publisering menes tilgjengeliggjøring av gjenstanden for publikum i en formidlingstjeneste, som i dette tilfellet er DigitaltMuseum (også styrt av KulturIT).

Mål og etablering av DT

Bevaringstenestene ønsket å etablere et ambulerende dokumentasjonsteam som et treårig prosjekt for å gjøre samlingene til museene i Vestland mer tilgjengelige for publikum, utvikle samarbeidet mellom museene og gjøre det enklere å se samlingene i sammenheng.

Målsettingen med prosjektet var at en større del av samlingene til museene ble dokumentert og tilgjengeliggjort digitalt. I tillegg skulle prosjektet finne gode arbeidsmåter for å registrere samlingene, undersøke om det var mulig å standardisere og effektivisere dette arbeidet, øke kvaliteten på registreringene og teste ut om det var hensiktsmessig å inkludere dokumentasjon som en del av de faste tjenestene som Bevaringstenestene tilbyr museene. Begrunnelsen til dette er at godt dokumenterte samlinger er utgangspunktet for all formidling, planlegging av utstillinger, utlån av gjenstander mellom museer og forskning i museene. Ved effektive flytteprosesser til nye magasin kreves det at gjenstandene er registrert i en database.

Opprettelsen av DT skulle virke som et nav for museene i Vestland i form av å ha kjennskap til museene sine samlinger, være med i et nettverk for museumsansatte i museene og være bærer av kunnskap om hvordan samlingsforvaltningen i museene er organisert. DT ville kunne se sammenhengen mellom dokumentasjon av samlingene og andre prosjekt som Bevaringstenestene gjennomførte sammen med museene. Prosjektet skulle også virke som et viktig forarbeid før flytting av gjenstander inn i lokale magasin, fellesmagasinet i Salhus og innflytting i det fremtidige samlingscentrum (et nytt fellesmagasin for lagring av museumsgjenstander for museene i Vestland).

DT i nasjonal sammenheng

Kulturdirektoratets *Statistikk for museum 2023* (2024) viser at i Vestland var det antatt å være 458.842 kulturhistoriske gjenstander i museumssamlingene. Av disse var 66% tilfredsstillende registrert og 44% digitalisert. Kun 22% av disse var igjen tilgjengeliggjort på internett. Til sammenligning var 10% kunsthistoriske gjenstander og 18% av fotografi tilgjengeliggjort digitalt.¹

Økt dokumentasjon og digitalisering av museumssamlinger er i tråd med «Melding til Stortinget» nr. 23 (2020-2021) hvor det står at museene er viktige kunnskapsinstitusjoner som bør bruke digitalisering for å tilgjengeliggjøre kildematerialet deres, at helhetlig samlingsutvikling og prioritering av en samling er forutsatt av at man har oversikt over samlingene og at digitalisering av samlingene bedrer samlingsutvikling. I tillegg er det viktig med kunnskapsutvikling, formidling og forvaltning som grunnlag for diskusjoner rundt representativitet i samlingene, ressursplanlegging og koordinering av samlingsutvikling på tvers av institusjonsgrenser, samt maskinlæring og bedring av kunstig intelligens.²

Museene i Vestland og DT tar utgangspunkt i Spectrum for standardisering av samlingsforvaltning som et felles metodisk rammeverk. Primus er kompatibelt med Spectrum og benyttes av de fleste museer i Norge. Spectrum gir likevel ikke svar på alle utfordringer, og museene må selv ta ansvar for egne strategiplaner for forvaltning av samlingene som er tilpasset museenes egne behov.³ En annen ressurs DT benyttet seg av var samlingsnett.no. Dette var en nyttig kilde for informasjon om samlingsutvikling, dokumentasjon, tilgjengeliggjøring og bevaring av museumssamlinger.

DT i MUHO

I MUHO var DT tilknyttet museets strategi innen forvaltning av samlingene, og prosjektet hang sammen med museets målsetning om å «Styrke og fornye museet gjennom auka digitalisering», noe som igjen skal «sikre bedre tilgang til, og bevaring av samlingane gjennom auka registrering og digitalisering».⁴ Som del av MUHO, følger Bevaringstenestene de samme føringene og strategiene som er definert for MUHO sine avdelinger.

Offentlig finansiering

DT var et svar på Museumsløft, «Tiltak som bidreg til styrking av fellesløysingar for musea i Vestland». I 2020 søkte Bevaringstenestene om offentlige midler til å etablere et ambulerende dokumentasjonsteam. Bevaringstenestene søkte på vegne av alle museene som er deltakere i Samlingsutvalet for museene i Vestland. Søknaden ble innvilget, og slik ble DT finansiert av Vestland fylkeskommune (VLFK) sine to støtteordninger Kulturelt utviklingsprogram (KUP) og Museumsløft.

¹ Kulturrådet (2024), «Tabell 23», 53.

² Meld. St. nr. 23 (2020-2021), 52, 73 og 74.

³ Collections Trust, «Spectrum».

⁴ Museumssenteret i Hordaland, «Strategiplan 2022-2027», 20.

Bakgrunn

DT ble etablert som et ambulerende team som reiste på oppdrag ut til museene for å jobbe sammen med dem i deres samlinger. Teamet besto hovedsakelig av prosjektleder, de ansatte ved museene og i noen tilfeller kolleger fra Bevaringstenestene som bidro med tilstandsvurdering (konservatorer NKF-N), pakking og magasinering av gjenstander. Magasinering foregikk både i museenes egne magasin og i fellesmagasinet i Salhus, driftet av Bevaringstenestene. Det ble tidlig bestemt at DT kun skulle jobbe med gjenstandskategorier i Primus, og ikke f.eks. foto eller arkitektur.

Båtprosjektet

En av prosjektene som DT deltok i var prosjektet om dokumentering og digitalisering av tradisjonsbåter i samlingene til museene i Vestland. Båtprosjektet tok utgangspunkt i rapporten «Kartlegging og utvikling av båtsamlingane ved dei konsoliderte musea i Vestland» (2022). I rapporten står det at det var mangel på registrerte båter i Primus og at det kunne være aktuelt med hjelp til dette.⁵ Prosjektet med digitalisering av tradisjonsbåter med fokus på én type gjenstandskategori med store gjenstander, fungerte som et felles prosjekt på tvers av museene. Det ga oss nyttige erfaringer med registreringer i Primus, det var en praktisk måte for DT å komme i gang med arbeidet på og det var en måte å vurdere om det var praktisk å fokusere på én type samling på tvers av museene av gangen. Dette med tanke på reisetid, samt tidsbruk til registrering, merking med identifikasjonsnummer, fotografering, og eventuelt tilstandsvurdering, rengjøring, pakking og magasinering. Båtprosjektet skulle virke som et pilotprosjekt for DT, men det endte med å strekke seg utover alle tre prosjektårene. Det er fortsatt et prosjekt som foregår og som Bevaringstenestene er involvert i.

Jostein Knudsen, Marte Husdal Råen og Tor Bjørge tar mål av båter på Kystmuseet i Øygarden.

⁵ Aasen m.fl., «Kartlegging og utvikling av båtsamlingane ved musea i Vestland», 23.

Prosjektleder deltok på Norsk Maritimt Museum sine seminarer om «Digitalisering av tradisjonsbåter ved norske museer». Et av målene deres var å opprette en felles registreringsmal for fartøy, hovedsakelig tradisjonsbåter. DT bidro med erfaringer med registrering i Primus og med utkast til en registreringsmal som ble laget tilpasset tradisjonsbåter i Vestland.

Metode

DT ble etablert som prosjekt i 2022. Det ble utarbeidet prosjektplan, prosjektleder satte seg inn i samlingsforvaltningssystemer og -rutiner, hun gjorde seg kjent med museene, spredte ordet om at DT var et tilbud som museene burde benytte seg av for å øke digitaliseringen av samlingene deres, og hun var på hospitering hos Museum Vest for å se og lære hvordan et museum jobber med registrering av gjenstander i Primus. Derfor var det ikke så mange oppdrag dette året. På slutten av hvert år sender Bevaringstenestene ut tilbud til museene og spør om hvilke tjenester de ønsker fra oss for det kommende året. Disse bestillingene inkluderte DT.

Da bestillingene hadde kommet inn kunne planleggingen begynne. Prosjektleder avtalte digitale møter på Teams med kontaktperson, ofte samlingsforvalter, for museet som hadde et oppdrag for DT. Under møtet ble det planlagt tidsplan, sted, omfang av arbeid, om prosjektleder skulle ta med nødvendig utstyr eller om museet måtte forberede utstyr selv, f.eks. til merking, fotografering, rengjøring og pakking, samt beskyttende utstyr som hansker og masker. Dersom museet lå mer enn én times kjøretur unna, og det var flere sammenhengende dager planlagt, organiserte prosjektleder reise, kost og losji. DT hadde ofte med utstyr til merking – som bomullsband, nål og tråd til tekstiler, Tyvek-lapper til å feste på diverse gjenstander med identifikasjonsnummer, og Paraloid B72 og tusj på gjenstander med harde og glatte overflater. Nitrilhansker, og i noen tilfeller kirurgiske, støv- eller friluftsmasker, ble brukt under håndtering og rengjøring av gjenstander. DT skaffet et eget kamera som kunne brukes dersom museet selv ikke hadde godt nok fotoutstyr. Ellers var det lurt å ha med arbeidsklær, varme klær og vernesko. Magasinene til museene hadde temperaturer mellom 13 og 18 grader celsius. Noen ganger, som i arbeid med båter, foregikk arbeidet ute. Om vinteren kunne det bli mellom 0 og minus 10 grader celsius.

Arbeidet som ble utført under oppdragene var hovedsakelig registrering av gjenstander i Primus, og i noen tilfeller også merking med identifikasjonsnummer, fotografering, tilstandsvurdering, rengjøring, pakking og magasinerings. Det ble forsøkt å jobbe etter samlebåndsmetoden der det var mulig. F.eks. ved Bymuseet i Bergen kunne de stille opp med nesten hele samlingsavdelingen, slik at det kunne settes opp et effektivt samlebånd med registrering, måltaking og merking i tillegg til fotografering, pakking og magasinerings. Arbeidet med registrering i Primus tok som regel lengre tid enn det andre arbeidet da det ofte er litt detektivarbeid å finne ut av f.eks. tidligere eieres levetid, hvem som er produsent basert på stempler o.a., og rett og slett prøve å identifisere en gjenstand som man ikke vet hva er. Da

kunne man sammenligne med lignende gjenstander i DigitaltMuseum for å prøve å identifisere gjenstanden. Ved Osterøy museum ble det også jobbet etter et samlebåndsprinsipp der prosjektleder registrerte tekstiler i Primus, samlingsforvalter ved museet merket med påsydde bånd og tekstilkonservator fra Bevaringstenestene pakket gjenstandene i esker eller på tekstilrull.

Ved Voss folkemuseum var det en annen situasjon. Der jobbet prosjektleder for det meste alene, men kunne rådføre seg med ansatte om gjenstandene. Hun erfarte at det tok tid å gjøre seg ferdig med én og én gjenstand. Det var raskere å jobbe etter samlebåndsprinsippet der prosjektleder først fotograferte alle gjenstandene, så merket de som ikke var merket med identifikasjonsnummer, før hun registrerte de i Primus.

I forbindelse med båtprosjektet lagde prosjektleder en mal for registrering av båter i Primus. Den var ikke alltid lett å følge da tradisjonsbåter har veldig lokale forskjeller. Et eksempel på dette kunne være at betegnelse i noen tilfeller baserte seg på størrelsen til båttypen (f.eks. færing eller åttæring), mens andre var tydelige hordalandstyper (som oselver og strandebarmer). Et annet eksempel er at samme båt kan ha ulike navn ved ulike steder. Den nye «Registreringsveilederen for fartøy i Primus og KulturNav» som ble opprettet i forbindelse med prosjektet «Digitalisering av Tradisjonsbåter ved Norske Museer» med Norsk Maritimt Museum som *primus motor*, gjør det forhåpentligvis enklere å registrere tradisjonsbåter i Primus 10.

En annen utfordring var at de ulike museene hadde ulike rutiner for samlingsarbeid. Et eksempel på dette var hvordan de merket gjenstandene sine med identifikasjonsnummer. Noen merket ikke i det hele tatt, andre merket kun med festet lapp, noen merket direkte på gjenstanden med permanent tusj, mens andre brukte Paraloid som et beskyttende lag mellom gjenstand og merking. Museene kan selv velge om de vil benytte seg av reversibel eller permanent merking. Ved reversibel merking fører man identifikasjonsnummer på gjenstanden på en måte som ikke skader gjenstanden og som er lett å endre på eller fjerne dersom det er behov for det. Det kan gjøres direkte med beskyttende lakklag av Paraloid B72 mellom påskrift og gjenstand, med blyant på papir eller påsydd lapp på tekstil. Det kan også gjøres indirekte ved å feste på en merkelapp (ikke selvklebende merkelapper som kan skade gjenstanden). Ved permanent merking skjer dette direkte på gjenstanden med f.eks. sprittusj, graving, påskrudd skilt, e.l. Dette kan være en løsning dersom man ønsker å sikre mot tyveri.⁶

Bevaringstenestene oppfordrer til reversibel måte å merke gjenstander på slik at man kan gjøre endringer dersom gjenstanden er merket feil eller skal få nytt identifikasjonsnummer. I tillegg ved magasinering er det praktisk å feste på en merkelapp slik at man håndterer gjenstanden minst mulig når man leter etter dens identifikasjonsnummer.

Noe prosjektleder oppfordret alle museene til var å få med mer tekst i fritekstfeltene i Primus slik at det ville bli lettere for publikum å lese om gjenstanden i DigitaltMuseum. En annen ting

⁶ Samlingsnett, «Merking av objekter».

var viktigheten rundt det å gi gjenstandene plassering i Primus slik at man vet hvor den er til enhver tid. Selv når man flytter gjenstanden fra magasin til utstilling, via konserveringsstudio og tilbake til magasin, er det viktig å få med alle de forskjellige plasseringene gjenstanden har vært innom slik at man ikke mister oversikt over hvor den er. Det vil også bygge på historikken til gjenstanden slik at man kan følge dens museumsliv. En annen nyttig ting som prosjektleder anbefalte for museene var å digitalisere alt de har av dokumentasjon tilknyttet samlingene deres, som protokoller, katalogiseringskort, gavebrev, m.m. Disse kan legges inn i Primus-postene som vedlagte pdf og være tilgjengelig internt for museene.

Etter at et oppdrag var gjennomført var det ofte litt etterarbeid med å gjøre ferdig uferdige registreringer og legge til foto i postene i Primus. Prosjektleder ba så museene, som eiere av samlingene sine, om å godkjenne innholdet i postene før de publiserte dem i DigitaltMuseum. Dette ble ikke alltid gjort og er en vanlig problemstilling hos museer. Det kan være flere grunner til at ferdige registreringer ikke er publisert på DigitaltMuseum. Det kan være at de mangler bilder (alt som publiseres skal ha minst ett foto av gjenstanden) eller at museet kanskje mener at gjenstanden er for sensitiv til å publiseres med tanke på givere/tidligere eiere. Derfor er det viktig å ha utfyllende kontrakter med giver som godkjenner gjenstanden for musealt bruk og digital tilgjengeliggjøring, slik at museene ikke blir lagringsplass for private memorabilia som ikke kan formidles til et publikum. Det er likevel viktig å følge personvernforordningen (GDPR), noe som ikke er grundig nok definert enda med tanke på museumsgjenstander, men som forhåpentlig kommer ganske snart.

Til slutt skrev prosjektleder en rapport om hvordan hun opplevde oppdraget med beskrivelse av prosjektet, gjennomført arbeid, resultat, vesentlige erfaringer, kritiske hendelser og forslag til tiltak. Dette kunne hun bruke til å utvikle DT og effektivisere senere oppdrag ved å se hva som ble gjort bra og hva som kunne vært gjort bedre.

Eli Samuelsen merker båtbyggerverktøy med identifikasjonsnummer ved Bergens Sjøfartsmuseum.

Resultater

Da DT var på oppdrag ute hos museene lagde de aldri konkrete mål for prosjektene. Det overordnede målet var hovedsakelig å komme så langt man kunne komme med registrering av gjenstander i Primus, og få publisert dem på DigitaltMuseum. Her følger en kvantitativ oversikt over digitaliserte og publiserte gjenstander. Oversikten viser ikke det andre arbeidet som ble gjort med gjenstandene, som merking, fotografering osv., kun registreringsarbeidet. Man kan likevel regne med at dette inngår i resultatet for å kunne publisere gjenstandene på DigitaltMuseum. Prosjektleder viser til eget resultat for båtprosjektet, men båtene sammen med tilbehør og tilfar inngår også i det totale resultatet for DT.

Resultat «Båtprosjekt»

<i>Båter i Vestland</i>	Utgangspunkt 2022	Sluttresultat 2025⁷
Antall	327	328
<i>Registrert i Primus</i>	102	226
<i>Ikke registrert i Primus</i>	225	102
<i>Publisert på DigitaltMuseum</i>	27	178
<i>Ikke publisert på DigitaltMuseum</i>	300	150
<i>Tilfredsstillende registrert</i>		185
<i>Registrert i Primus, men ikke kontrollert</i>		41
<i>Har identifikasjonsnummer, men ikke registrert</i>		21
<i>Mangler identifikasjonsnummer</i>		44
<i>Deaksesjon, rekvisitt eller ikke funnet</i>		37

Forklaring av tallene:

- Antall båter økte med én fra 2022 til 2025 da Herdla museum tok imot en båt i 2023.
- «Publisert på DigitaltMuseum» i 2025 inkluderer både «Tilfredsstillende registrert» og «Registrert i Primus, men ikke kontrollert», men ikke alle fra hver gruppe.
- 41 av båtene som er registrert i Primus har ikke blitt kontrollert for om de har tilfredsstillende registreringer og om de er klare for publisering i DigitaltMuseum.
- 28 av båtene som er publisert på DigitaltMuseum har ikke blitt kontrollert for om de er tilfredsstillende registrert.
- 34 av båtene som er tilfredsstillende registrert i Primus er ikke publisert på DigitaltMuseum.

⁷ Per 27.05.2025.

- Av de 328 båtene som er rapportert i kartleggingen av tradisjonsbåtene i samlingene til museene i Vestland (2022) er det 102 båter som ikke er registrert i Primus. Blant disse:
 - 21 av båtene har identifikasjonsnummer, men er enda ikke blitt registrert.
 - 44 av båtene har ikke fått noe identifikasjonsnummer selv om de tilhører en samling.
 - 37 av båtene er blitt/skal tas ut av samling, har fått ny status som rekvisitt til formidling eller er ikke funnet selv om den er nevnt i et samlingsarkiv.

I båtprosjektet var det 72 båter i 7 samlinger som DT ikke jobbet med: Kraftmuseet (2 båter), Baroniet Rosendal (4 båter), Sunnhordland museum (8 båter), Norges Fiskerimuseum (8 båter), Gunnar Mikkelsens Maritime Samlinger (8 båter), De Heibergske Samlinger – Sogn folkemuseum (28 båter) eller Nordfjord Folkemuseum (14 båter). Disse er inkludert i kartleggingen fra 2022.

Resultat «Dokumentasjonsteam»

	Antall	2022	2023	2024	2025	Totalt⁸
		(fra mai)			(til mai)	
<i>Oppdrag</i>		3	17	12	5	37
<i>Museumsbesøk⁹</i>		3	12	10	5	30
<i>Dager fordelt på uker</i>		12 / 8	99 / 25	103 / 24	33 / 9	247 / 66
<i>Poster i Primus som teller 0 og 1</i>		90	2523	1343	729	4685
<i>Gjenstander i Primus som teller 1</i>		58	1881	1103	560	3602
<i>Poster per dag</i>		7,5	25,5	13	22	18,9
<i>Gjenstander per dag</i>		4,8	19	10,7	16,9	14,5
<i>Publikasjoner på DigitaltMuseum</i>		57	1427	456	60	2000

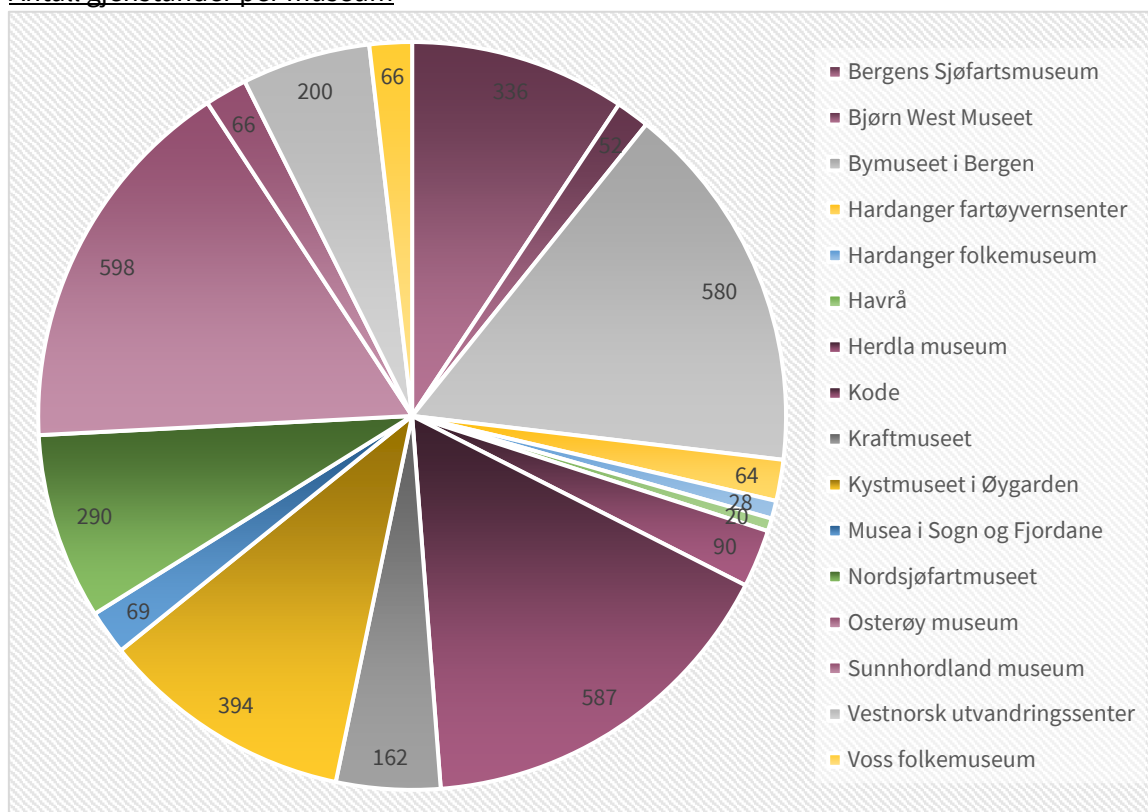
Poster, eller objektposter, i Primus vil si registrering av «enkeltgjenstand» og «komplekst objekt» som teller 1 og «gruppering» og «del av komplekst objekt» som teller 0. Gjenstander i Primus vil si «enkeltgjenstand» eller «komplekst objekt» som teller 1. Publikasjoner på DigitaltMuseum inkluderer alle typer poster som er publisert, enten det er «enkeltgjenstand» og «komplekst objekt» eller «gruppering» og «del av komplekst objekt». Det vil si at selv om publiserte gjenstander teller 2000, så inngår ikke disse i de 3602 registrerte gjenstandene i Primus som teller 1. Et eksempel på dette kan være kommode med skuffer som regnes som et «komplekst objekt» og teller 1, mens de løse delene regnes som «del av komplekst objekt» og teller 0. Kommoden kan inneholde 7 løse deler (selve kommoden og seks skuffer), og dersom alle får publiserte poster på DigitaltMuseum vil det påvirke antall publikasjoner på

⁸ Per 20.06.2025.

⁹ Noen av museene ble besøkt flere ganger i løpet av de 3 prosjektårene. Tabellen viser derfor til sammen 30 besøk som er fordelt på 16 museumsavdelinger og konsoliderte museer.

DigitaltMuseum og inngå i antall 2000. Likevel teller den samlede gjenstanden kun som 1 som inngår i antall 3602. Det kan legges til her at det ikke er nødvendig å publisere alle Primus-poster på DigitaltMuseum, kun de som teller 1 (altså enkeltgjenstander og komplekse objekt). Det som avgjør om en gjenstand er en «enkeltegjenstand» i en «gruppering» eller «del av komplekst objekt» er om den gir mening i seg selv eller om den er avhengig av de resterende relaterte gjenstandene for å kunne formidle hva det er – en skuff alene sier ikke så mye, men når den er sammen med resten av kommoden kan man lettere forstå bruk, historikk, stil, teknikk, med mer.

Antall gjenstander per museum

Kakediagrammet viser antall gjenstander fordelt på 16 museumsavdelinger og konsoliderte museer som DT besøkte i løpet av de 3 prosjektårene. Bymuseet i Bergen er en organisasjon som består av 9 museer som har en felles avdeling for samlingsforvaltning. Gjenstandene som hører til Bymuseet regnes i dette tilfellet derfor som én samling, selv om de fleste gjenstandene tilhørte avdelingen Gamle Bergen. Musea i Sogn og Fjordane er også et konsolidert museum som består av 13 museumsavdelinger. I dette tilfellet jobbet prosjektleder kun med dem i forbindelse med båtprosjektet. De har en konservator og en håndverker som har ansvar for digitalisering av båtene til Musea i Sogn og Fjordane, på tvers av avdelingene. Derfor regnes også disse gjenstandene som én samling, selv om de fleste båtene var fra Kystmuseet i Sogn og Fjordane.

Oppsummering av resultat

I løpet av den treårige prosjektperioden til DT ble det registrert 3602 gjenstander i Primus og publisert 2000 poster på DigitaltMuseum fordelt på samlingene til 16 museumsavdelinger og konsoliderte museer. Dette inkluderer 226 av 328 tradisjonsbåter som er registrert i Primus, hvorav 178 er publisert på DigitaltMuseum. Det ble registrert i gjennomsnitt ca. 15 gjenstander per dag. Osterøy museum (598), Kode (587) og Bymuseet i Bergen (580) fikk registrert flest gjenstander i perioden. Museum Vest som konsolidert museum har samlet rekord på 1162 gjenstander (Bergens Sjøfartsmuseum, Bjørn West Museet, Herdla museum, Kystmuseet i Øygarden og Nordsjøfartmuseet). Museene med færrest registrerte gjenstander er Havrå (20), Hardanger folkemuseum (28) og Bjørn West Museet (52), men også deres samlede antall registrerte gjenstander øker dersom man ser dem i sammenheng med sine respektive museumsorganisasjoner: MUHO (818), Hardanger og Voss museum (158) og Museum Vest (1162). Blant de resterende museene er Kraftmuseet (162), Musea i Sogn og Fjordane (69) og Sunnhordland museum (66). Disse museene, i tillegg til Hardanger og Voss museum, fikk totalt sett registrert færrest gjenstander i Primus.

Sølvgjenstander pakket i en skuff for transport og magasinering i Kodes eksterne magasin.

Diskusjon – Samarbeid med museene

Museene har til sammen store og varierte samlinger, alt fra sølvskjeer hos Kode og åklær hos Osterøy museum til plastleker hos Bymuseet og tradisjonsbåter på Kystmuseet i Øygarden. Det er også stor variasjon på kunnskap og kapasitet om samlingsarbeid. Noen museer har kuratorer/konservatorer og registrarer som jobber med samling på fulltid, og som har lang erfaring med registrering og håndtering av gjenstander. Andre museer har «museumspoteter»

(som de kalles med respekt og kjærlighet) som har varierte arbeidsoppgaver, og som ofte må nedprioritere samlingsarbeid til fordel for f.eks. formidlingsarbeid. Derfor var det store sprik mellom hvilke museer som hadde god erfaring med Primus, hvem som hadde sterk kjennskap til samlingene sine og hva de hadde av dokumentasjon om gjenstandene sine. Alle hadde til felles at de var engasjerte i å forbedre registreringer og øke publiseringer av gjenstander i samlingene.

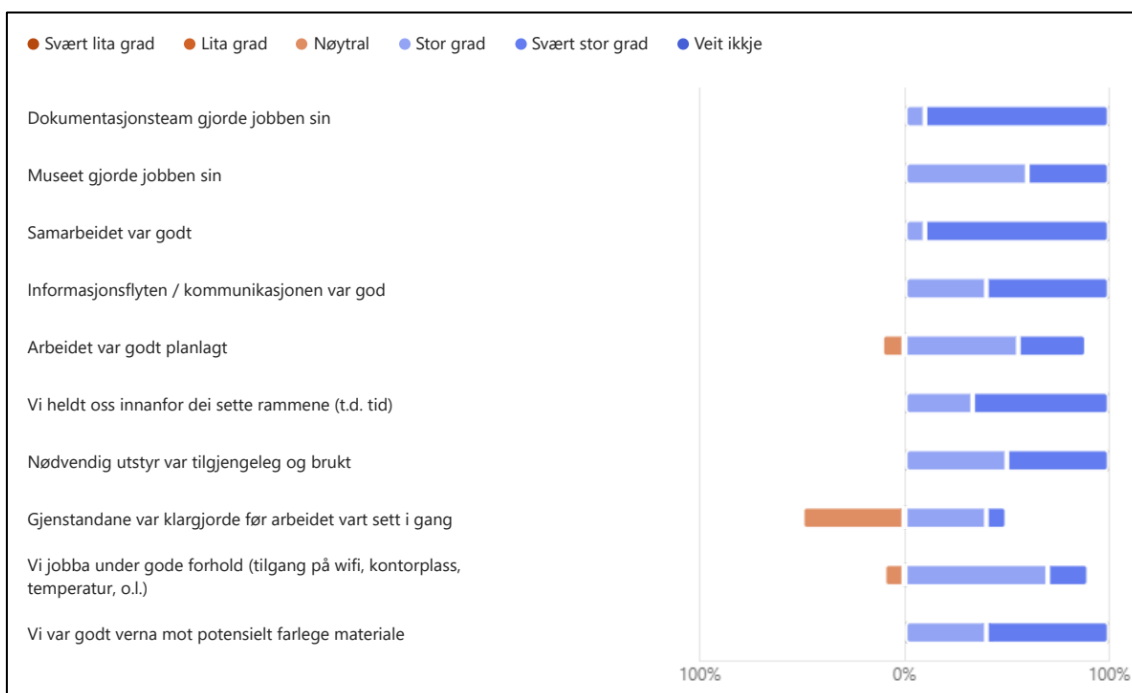
DT har vært avhengig av godt samarbeid med ansatte i museene i Vestland, da det er de som kjenner samlingene sine og som vet hvor all dokumentasjon knyttet til en gjenstand finnes (som historikk med proveniens, aksisjon og andre opplysninger). De kan gi tilgang til magasin og gjenstander, samt tilrettelegge arbeidsstasjoner. De satte av tid og personale til å bistå i samlingsarbeidet. Der de kanskje hadde mangel på tid og personale jobbet prosjektleder alene, men hadde alltid tilgang på informasjon og gjenstander, eller kunne be om hjelp da det var nødvendig. Noen museer hadde etablerte rutiner rundt samlingsarbeid, som f.eks. metode for merking med identifikasjonsnummer med eller uten Paraloid som overflatebelegg. Eller som at noen hadde fotostudio, mens andre brukte mobilkamera. I begynnelsen av prosjektet var det arbeid knyttet til å etablere standardiserte rutiner og metoder for dokumentering og digitalisering av museumsgjenstander som gjaldt. De første oppdragene ute i museene handlet derfor mye om å bli kjent med museene, hvordan de jobber og hvordan DT kunne tilpasse seg museene og/eller gi råd til museene om registrering, tilstandsvurdering, merking med identifikasjonsnummer, fotografering, rengjøring og pakking.

Ved to anledninger sendte prosjektleder ut evalueringsskjemaer til museene om hvordan de opplevde samarbeidet med DT. Den første ble sendt våren 2023 etter å ha jobbet med noen av museene én gang. Tilbakemeldingene ville vise hvor det var forbedringspotensialer. Det andre skjemaet ble sendt sommeren 2025 da prosjektet DT var ferdig. Det ville vise om arbeidet opplevdes som nyttig og om det var potensiale for å videreføre prosjektet.

Resultat fra spørreundersøkelse:

«Evaluering av Dokumentasjonsteam på besøk» sendt våren 2023

- 7 av 7 svar.
- Skalering: 0 = veldig misfornøyd og 5 = veldig fornøyd.
- Om informasjon om hva DT var og kunne tilby museene: 4,6 i snitt.
- Om interne forberedelser: 4,7 i snitt.
- Om gjennomføringen: 4,9 i snitt.
- Om det var nyttig: 4,9 i snitt.
- 7 av 7 mente at det ble oppnådd ønsket resultat.
- 7 av 7 mente at DT svarte til forventningene.
- På skala fra 0 til 10 var det 9,4 sannsynlighet for å ta i bruk DT igjen.
- Oppsummering tilbakemeldinger om arbeidet med DT:
 - Nyttig for da blir det satt av tid til å fokusere på samlingsarbeid.
 - Fint å diskutere hva som er samling og hva som er rekvisitt.
 - Fint å jobbe sammen i Primus.

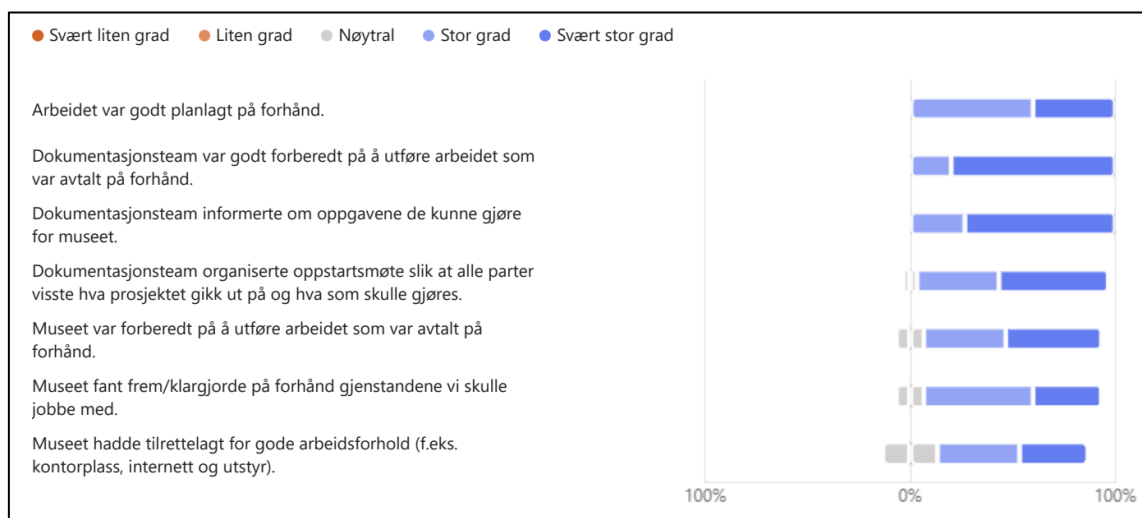

Figur 1: Gradering av påstander om arbeidet med DT.

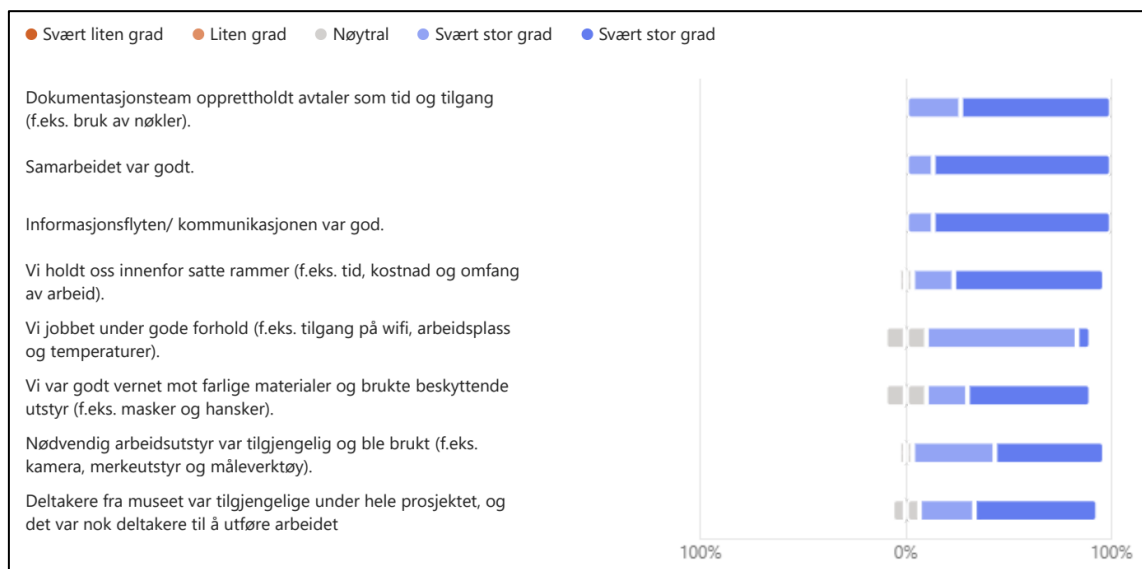
Resultat fra spørreundersøkelse:

«Sluttevaluering av Dokumentasjonsteam» sendt sommeren 2025

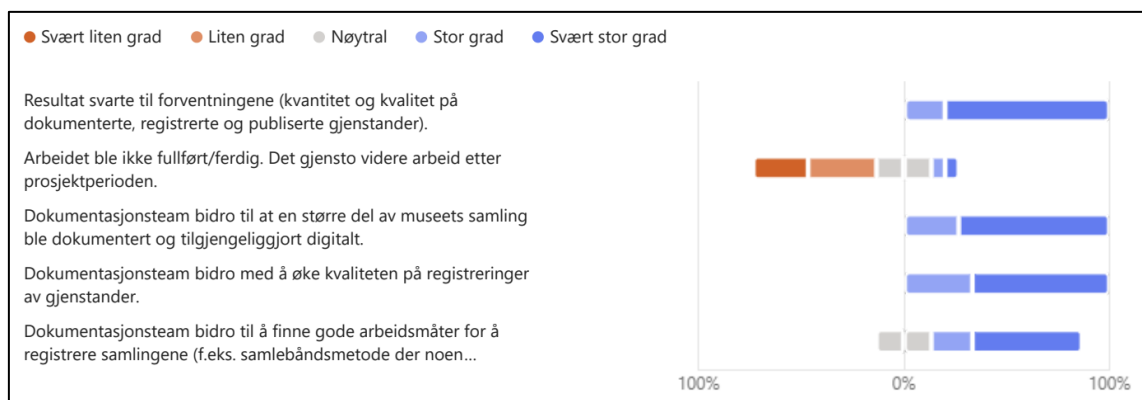
- 15 av 15 svar.
- Om informasjon om hva DT var og kunne tilby museene: 4,6 i snitt (0 = veldig misfornøyd og 5 = veldig fornøyd).
- På skala fra 0 til 10 var det 8,5 sannsynlighet for å ta i bruk DT igjen.
- Oppsummering tilbakemeldinger om DT:
 - Fin mulighet til å sette av tid og ressurser til samlingsarbeid.
 - Godt samarbeid, fint å kunne bruke DT sin kunnskap og øke kvaliteten på registreringene i Primus, men registreringene i Primus burde være på nynorsk.
 - God kommunikasjonen, men kanskje en litt grundigere definering på forhånd av hva som vektlegges i prosjektet og hvilke kompetanser som trengs i teamet for å kunne gjennomføre arbeidet.
 - Prosjektet har hjulpet med tanke på prioritering av samling, som er nyttig for å få en bedre innsamlings- og forvaltningsplan i museet for fremtiden.
 - Ønsker videre bruk av DT, men dette kan avhenge av pris dersom dette blir et betalt tilbud fra Bevaringstenestene.

Figur 2: Gradering av påstander om forberedelser før prosjektstart.

Figur 3: Gradering av påstander om gjennomføring av prosjekt.

Figur 4: Gradering av påstander om ferdigstilling ved prosjektets slutt.

Oppsummering evalueringer

Evalueringene viser at museene i det store og hele var fornøyde med samarbeidet med DT. Både DT og museene var godt forberedt i forkant av prosjektene og gjennomførte arbeidet som forventet. Likevel kunne museene i større grad klargjort gjenstander i forkant av prosjektperioden og DT kunne definert prosjektet tydeligere og stilt tydeligere krav til museene i forkant. DT bidro i ganske stor grad med å etablere gode arbeidsmetoder for å registrere samlingene. Museene har fått erfare hvordan arbeidet kunne effektiviseres ved f.eks. bruk av samlebåndsmetode der noen registrerer, noen fotograferer og andre merker med identifikasjonsnummer, o.a. Museene vil i større grad kunne jobbe videre med dette uavhengig av DT, men det forutsetter at de også kan sette av tid og ressurser (personale) til å fokusere på samlingsarbeid i perioder, noe som krever at museet i større grad prioriterer dette viktige arbeidet.

I noen tilfeller ble ikke prosjektene ferdige slik at det ble litt etterarbeid med å ferdigstille registreringer i Primus. Arbeidsforholdene med tanke på klima, arbeidsplass og wifi-tilgang i lokalene til museene var ikke alltid gunstige. Det påvirket effektiviteten i arbeidet. I noen tilfeller kunne verneutstyr blitt mer brukt. Ved spørsmål om informasjon gitt om hva DT var og kunne tilby museene, var resultatet likt i begge evalueringene (4,6 mot veldig fornøyd). Ved spørsmålet om sannsynlighet for å ta i bruk DT igjen, på en skala fra 0 til 10 der 10 var best, svarte museene 9,4 våren 2023 og 8,5 sommeren 2025. Selv om resultatet har sunket litt, så er de veldig nærme hverandre og høyt oppe på skalaen. Museene ønsker videre samarbeid med DT for å styrke dokumentering og digitalisering av samlingene deres, men dette er avhengig av museenes budsjetter og penger satt av til samlingsforvaltning.

Ida Areklett Garmann pakker tekstiler tilhørende Emigrantkyrkja ved Vestnorsk utvandringssenter for transport til fellesmagasinet i Salhus.

Konklusjon

DT har vært et vellykket prosjekt som har styrket samlingsforvaltningen blant museene i Vestland. Resultatet viser økt mengde og kvalitet på dokumentasjon i registreringer og digitaliseringer av museumsgjenstander i Primus og på DigitaltMuseum. Økt antall gjenstander har også blitt merket med identifikasjonsnummer, fotografert, tilstandsvurdert, rengjort, pakket og magasinert. Tradisjonsbåtene i Vestland, som var et parallelt prosjekt i DT med fokus på én gjenstandskategori på tvers av museene, fikk et økt resultat fra 8,2% publiserte båter i samlingene i 2022 til 54,3% publiserte båter i 2025. Dette viser at det kan lønne seg å jobbe sammen på tvers av museene om én gjenstandskategori (dersom man har oversikt over gjenstandene, f.eks. ved at det på forhånd er gjort et kartleggingsprosjekt).

En del av prosjektet var å finne gode arbeidsmåter for å registrere samlingene gjennom å standardisere og effektivisere arbeidet. En metode som ble benyttet var å jobbe etter et samlebåndsprinsipp der man forholdt seg til én og én arbeidsoppgave av gangen, som registrering, merking eller fotografering, heller enn å ta for seg én og én gjenstand og gjøre alle oppgavene tilknyttet den før man gikk videre til neste gjenstand. Dette var særlig effektivt dersom man var et større team der f.eks. noen hadde ansvar for registrering, og andre fotografering og pakking. Det ble også erfart at det ikke alltid var like lett å jobbe etter standarder og samlebåndsprinsipp. Museumssamlinger inneholder varierte gjenstander, alt fra smykker av edle materialer til store åklær og verktøy brukt til båtbygging. Noen gjenstander, som sølvbeger med diverse produksjonsstempel, trengte mer tid enn gjenstander som det var mange og like av, som håndsmidde navarer der postene i Primus kunne kopieres likt. Ved de oppdragene der det var varierte gjenstandskategorier var det enklere å fokusere på én og én gjenstand. Der det hovedsakelig var én gjenstandskategori var samlebåndsprinsippet mer effektivt. Dersom DT hadde bestått av flere deltakere hadde arbeidet blitt gjennomført mer effektivt etter samlebåndsprinsippet og høyst sannsynlig fått et økt resultat.

Arbeidsforholdene påvirket effektiviteten av arbeidet. Et godt inneklima, rask wifi og gode arbeidsplasser med tilgang på nødvendig utstyr er avgjørende for et godt resultat. I denne forbindelse kan det nevnes at et nytt samlingssentrum vil være synergiskapende. Det vil føre til et gunstigere arbeidsmiljø for samlingsarbeid. Her vil både ansatte ved Bevaringstenestene og samlingsforvaltere ved de ulike museene i Vestland kunne benytte seg av gode kontorer og atelierer med alt av nødvendig utstyr og materialer som trengs for effektiv samlingsforvaltning, konservering og magasinering.

Noen museer har benyttet seg mer av DT enn andre, noe resultatet viser i antall registrerte gjenstander hos museene i prosjektperioden. Det var museenes ansvar å velge om de ville benytte seg av tilbudet og få hjelp til dokumentasjon og digitalisering av samlingene sine. De som fikk registrert flest gjenstander var også de som var mest ivrige på å benytte seg av DT. Dette var museer som hadde større og mer etablerte samlingsavdelinger og samlingsforvaltere som så behovet for å bedre dokumentasjonen av gjenstandene sine og tilgjengeliggjøre dem for publikum på DigitaltMuseum.

DT har vært et svært populært tilbud som har bidratt til at museene i perioder fikk prioritert arbeidet med dokumentasjon av gjenstandene i samlingene sine. Ofte er det slik at samlingsarbeid blir nedprioritert til fordel for mer presserende arbeid, som omvisninger og administrasjonsarbeid, da samlingsforvaltning er mer usynlig arbeid. Det er tidkrevende og ressurskrevende å dokumentere museumsgjenstander. Når man ser til museumsstatistikken for 2023 er det kun én femtedel av kulturhistoriske gjenstander er tilgjengeliggjort digitalt. Det vil si at museene må sette av tid og ressurser dersom målet er å få digitalisert nærmere 100% av det museene har i samlingen sine. Museene setter derfor stor pris på all den hjelp de kan få.

Veien videre

Det er ønskelig å gjøre DT til en permanent del av Bevaringstenestene sitt tilbud til museene. Da trengs det enten økning i det faste tilskuddet til Bevaringstenestene fra VLFK eller så må museene betale for tjenesten.

En mulighet for å videreføre arbeidet er at når museene har større prosjekter innen samlingsforvaltning kan de leie inn tjenester fra Bevaringstenestene. Museene kan få hjelp til å registrere og digitalisere gjenstandene i samlingene sine etter et samlebandprinsipp, der noen registrerer i Primus, andre tilstandsvurderer og andre igjen fotograferer, rengjør eller pakker til magasinerings. Dette gjelder spesielt for de som har nye ansatte, eller ansatte som ikke har arbeidet med samlingsforvaltning på en stund og som da kan få opplæring og/eller oppfriskning i slikt samlingsarbeid.

Tale rengjør en møkkakipe i en låve på Havrå i 10 minusgrader.

Referanser

Aasen, Anita. Elle, Lisa Amalie. Furre, Gunnar. Helland-Hansen, Peter. Richardson, Heidi. Walle, Thomas Michael. «Kartlegging og utvikling av båtsamlingane ved musea i Vestland». Prosjektrapport (oktober 2022): https://misf.no/assets/misf/publikasjoner/ferdig-rapport-kartlegging-av-batsamlingar-i-vestland-2023_.pdf

Collections Trust. «Spectrum». Hentet 02.07.2025. <https://collectionstrust.org.uk/spectrum/?tr=no>

Kulturdirektoratet (2024). *Statistikk for museum 2023*.

Meld. St. nr. 23 (2020-2021). *Musea i samfunnet: tillit, ting og tid*.

Museumssenteret i Hordaland. «Strategiplan 2022-2027». Hentet 01.07.2025. <https://dms-cf-08.dimu.org/file/013Amt1zZd4j>

Samlingsnett. «Merking av objekter». Hentet 08.08.2025. <https://samlingsnett.no/merking-av-objekter>